

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. I. De conditionibus requisitis ad consuetudinem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

nonici. Sed ex hoc solum probat, eas regulas, non in vi regulæ Cancellariæ Apostolicæ; sed in vi illorum jurium, unde natæ sunt, in quantum, & non ultra ex illis sunt, habere vim legis, & solum quoad eos, qui alioquin seclusa tali regula, in vi alterius juris ligarentur. Et ideo Castropalaus *P. 1. tr. 3. D. 3. p. 2. c. 3. n. 7.* docet, decisiones Rotæ, declarationes Cardinalium, & sententias Cancellariæ non esse necessariò habendas pro lege; quia non procedunt à Judicibus habentibus auctoritatem legis constituendæ; sic etiam Suarez *l. 7. de legib. c. 7. circa fin.* Vasquez, *1. 2. D. 177. c. ult. n. 75.* & complures alij; quod verum est, nisi à Principe speciali confirmatione muniantur, ut in simili diximus *lib. 2. tit. ult. de confirm. utili. &c.*

1661. Si autem quæras, quam vim habeant in foro conscientiæ? Escobar *in Theologia moralis fol. 59.* ex Baldello apud Streinium *cit. n. 4.* respondet, eas in foro conscientiæ non obligare ad peccatum; cum procedant à carentibus potestate condendi leges. Ex quo infert Streinius *cit.* donationem inter vivos, factam ab Episcopo intra 20. dies ante obitum, valere in foro conscientiæ, quamvis per regulam Cancellariæ nulla sit in foro externo; id, quod etiam docet Diana *p. 1. tr. 10. resolut. 45.* Et ideo etiam Haunoldus *tomo. 1. de jure, & just. tr. 1. controv. 1. n. 12.* docet, prædictas regulas Cancellariæ non esse propriè leges, cum expirent morte Pontificis; sed solummodo instructiones pro Officialibus Cancellariæ. Quare iudico eas ex se pro foro externo nullam habere vim, nisi quam habet jus, in quo fundantur.

1662. Not. 6. *decisiones Rotæ Romanae* non habere vim legis propriè dictæ; sunt enim ad summum sententiæ definitivæ litis inter partes litigantes; sententia autem, in quantum definitiva litis, non facit legem propriè dictam *ex n. 460.* & quamvis dici fortalsè possit, quòd obtineant vim rei judicatæ; quia tamen res judicatæ tantum sunt fundamenta consuetudinis, & per legis virtutem non habent; ut rectè notat Scotanus *cit. in exam. jurid. p. 1. pandect. fol. 28.* nec aliud habebunt decisiones Rotæ. Et ideo etiam Prosper Fagnanus *c. cum venissent, de judic. n. 31.* docet,

quòd licet habeant magnam pondus, & prævaleant opinioni communi, tamen solam probabilitatem faciant; & non sint jura, & reprobati possint, ut fatentur apud eundem quatuor insignes Auditores Rotæ; & faciunt solum in Curia jus instar styli; sic Fagnanus *cit.*

Ritus denique est solennitas quædam, seu forma specialiter in Sacramentorum usu, & administratione adhiberi solita. Alij eum vocant consuetudinem, quæ solennitatem præbet in aliquo actu exercendo. In priori acceptione communiter dicitur *Ecclesiasticus*, & appellat solennitates quasdam extrinsecas, non tantum in materia Sacramentorum observandas, sed etiam in celebranda missa, Sacramentalibus, ordinandis, & dicendis horis canonicis, peragendis festivitibus, & similibus, de quibus agunt Rubricæ Missalis, Breviarij, declarationes Congregationis Rituum, & libellus officialis, seu Rituale, quod, ut dicitur in Concilio Toletano *IV. can. 25.* omnibus Presbyteris, quando ordinabuntur, tradendum erat, ut ad Ecclesias sibi deputatas instructi accederent, teste Joan. Cabassutio *de notitia Concil. S. Ecclesia ad dict. Concil. Tolet.*

ARTICULUS III.

De conditionibus requisitis ad consuetudinem.

UT consuetudo sit legitima, possitque producere suos effectus, qui dispositione juris ei tribuntur (nam ex natura rei eos non parit, ut diximus *lib. 4.* & constabit *ex num. 1683.* quia requirit consensum legalem Principis.) aliquæ conditiones necessariae sunt; ut constet ex glossa in *c. fin. h. t.* & in *L. de quibus, ff. de legibus*, ac *L. 2. C. quæ sit longa consuetudo.* Et quamvis in *c. fin. de consuetud.* solum fiat mentio de duobus (nimirum, ut sit *rationabilis*, & *legitimè præscripta*) quia tamen in his duabus reliqua includuntur, de singulis agendum erit.

§. I.

De frequentia actuum requisita ad consuetudinem.

Cum ex definitione consuetudinis constet, de ratione consuetudinis esse frequen-

frequentiam actuum; & id ipsum pateat ex L. 1. C. *quæ sit longa*, ibi: *probatu his, quæ in oppido frequenter in eodem controversiarum genere servata sunt*; quæstio est, quot actus requirantur, ut actuum frequentia verificetur? loquimur autem de consuetudine, quæ habeat vim legis, quo posito, licet in hac materia sint multiplices Doctorum opiniones: Resp. per unum, vel duos actus non verificari frequentiam actuum, requisitam ad consuetudinem, quæ obtineat vim legis; ita Suarez l. 7. de legib. c. 10. nu. 13. Bonacina D. 1. q. 2. p. ult. num. 32. Salas D. 19. sect. 8. num. 71. & alii. Probatu 1. quia frequenter fieri, non verificatur per unum, vel alterum duntaxat actum, juxta L. *item apud Laborem*, §. *aliud est*, ff. de iurejurando, & (ut notat Pereyra in *Elucidario sermonis Theologici, ac Juridici, tam Canonici, quam Civilis*, num. 448.) frequenter sumitur in iure pro *multoties*, in *proem. decretal.* §. *sanè*, & pro *sæpius*, c. *non semel*, 18. q. 2. imò pro eo, quod *assidue* fit, L. *Nam & his*, ff. de inoffic. testament. Probatu 2. quia consuetudo, vim legis obtinens, debet esse *longæva*, & *legitimè præscripta*, quod non stat sine decennio, ut dicemus d. num. 1704. ergo requirit, ut actus tanto tempore durent, quod non verificatur per unum, alterumve actum; nam quod intra tantum tempus fit bis, vel ter, nec dici potest *solum*, nec *consuetum*, nec *frequenter factum*; cum frequentia importet quandam iterationem actuum non omnino disparatorum ad invicem.

1666. Dices: ad inducendam consuetudinem, habentem vim legis, ea frequentia actuum necessaria est, ac sufficit, quæ sufficienter ostendat populi consensum, & Principis voluntatem; sed voluntas Principis, & consensus populi, aliquando paucioribus, aliquando pluribus manifestatur. Min. prob. 1. quia ad hoc sufficit unus actus continuatus, ut docet Panormitanus in c. *fin. de consuetud.* num. 17. nam ratione continuationis, pluribus æquivalet. 2. quia si Princeps sciat fieri bis, vel ter contra legem, & non contradicat, dum commodè potest contradicere, censetur consentire in abrogationem suæ legis; sic enim *frater* fit contra legem; ita Lessius lib. 2. *Juris.* c. 6. d. 14. num. 45. & videtur colligi ex l. 25. q. 2. c. *ita nos*, 25. ubi Gelasius

Papa geminatam eadem Pontificum vocat usum, & consuetudinem sacrilegam. Tertio duo, vel tres actus judiciales constituunt *stylum* (ea enim, quæ autoritate publica fiunt, majorem vim, & efficaciam habent, quam solum à communi populo) *stylus* autem bino actu constituitur; consequenter facit consuetudinem in tali materia; ergo etiam duo, vel tres actus, saltem judiciales.

Resp. distinguendum esse inter *consuetudinem legalem*, quæ scilicet vim habeat inducendi legem; seu jus novum, aut abrogandi antiquum, & inter *consuetudinem domini ablativam*, ac *ejus in alterum translativam*, quæ scilicet vi possessionis continuata per tempus lege definitum me facit Dominum rei possessæ, licet prius aliena fuerit; & ad hanc sufficere unicum actum permanentem; C. non autem ad illam; de ista autem in præsentia loquimur. Hinc data maj. in *object.* de qua num. *priori*, N. min. Ad 1. probat. min. B. Panormitanum *loc. cit.* non agere de consuetudine *legali*, sed de *præscriptione* juris, & domini, ad quam omnino sufficit unus actus continuatus. Nam is, qui ex collatione beneficium accepit, contra quemcunque præscribit, si post collationem factam nullo litè movente pacificè per tempus jure definitum possedit, ut colligitur ex c. *cum de benefic. de præbend. in 6.*

Ad 2. probat. in n. 1666. Resp. aliud esse, legem abrogari *ex vi consuetudinis* inductæ; aliud *ex vi consensu*; in *Principi*. Quando transgressio, vel non observantia legis fit sciente Principe, nec (licet commodè posset) contradicente, lex abrogatur ex consensu Principis; sic unum satis ostendit, se non velle ferri, legem observari, sed non ex vi consuetudinis inductæ. Nam quod actus fiat sciente, vel ignorante Principe, prorsus materialiter se habet, ut, quod factum est, dicatur *frequenter factum*; id, quod ad *consuetudinem* legis inductivam omnino requiritur.

Nec juvat c. *ita nos* 25. q. 2. Nam licet ibi actus geminatus vocetur *consuetudo*, & *frequentia*; ex textu tamen constat, non esse sermonem de *consuetudine*, & *frequentia*, legis *inductiva*; sed sufficiente, ut delictum geminatum *gravius puniatur*. Agitur enim ibi de gemino actu,

1667

1668

1669

Et, quo Scyllacceni suos Pontifices horrendi criminis atrocitate occiderunt; quam eodem geminatam Gelasius Papa ibidem vocat *consuetudinem sacrilegam*; sic Bonacina cit. *D. 1. q. 1. punct. ult. n. 32.* eandem interpretationem habet *L. 3. C. de Episcop. aud.* ut notat Bartolus in *L. 2. C. quæ sit longa consuetudo.*

1670. Ad 3. prob. min. ibidem Resp. circumstantiam illam, quod actus semel, vel bis *in iudicio factus sit*, nihil facere, ut actus, qui factus *extra iudicium* non sufficeret, evadat ratione illius sufficiens ad consuetudinem legis inductivam. Nam sic actus duo, vel tres, extrajudiciales, non verificant, *ly frequenter*; cum esse factum in iudicio, habeat se prorsus materialiter ad hanc veritatem, nec sufficient, esto sint iudiciales. Nam ea circumstantia non auget numerum, nec facit extensionem, quam explicat *ly frequenter factum*; ita Suarez *l. 7. de legib. c. 11. n. 12.*

1671. Confirmatur: actus iudiciales non necessariò procedunt à potestate legislativa, seu habentibus potestatem constituendi legem; ergo ex hoc titulo non habent maiorem prerogativam frequentiarum inducentis consuetudinem, quæ habeat vim legis, si eam non habeant facti extra iudicium; ergo sicut extra iudicium debet esse frequentia longæva; sic etiam intra. Et ideo, ut notavimus à *n. 460.* nec sententia Principis, decisiva quæstionis litigiosæ inter partes, quæ talis, habet vim legis; seueus est, si signo aliquo declaret, velle se, ut in similibus deinceps talis decisio pro lege habeatur, ut diximus *n. 463.* vel solum sit declarativa juris præexistentis, ut notavimus *ibidem.*

1672. Ex hoc vides, declarationes Cardinalium pro resolvendis dubijs Concilij Tridentini, ac decisiones Rotæ, teclusa speciali Pontificis confirmatione, non habere vim legis, ut diximus *superius*; hæ enim sunt merè decisiones iudiciales; illæ autem solum declarationes doctrinales; cum non procedant ab habentibus potestatem constituendi legem (potestas enim decisiva litis, stat sine potestate condendi legem) nec etiam ab habentibus potestatem authenticè declarandi legem, ut ostensum est à *n. 915.* Ad id autem, quod additur, per duos, vel tres actus iudiciales constitui stylum, ex dictis constat à *n. 1670.*

§. II.

An, ut consuetudo habeat vim legis, debeat esse judicialiter approbata?

Videtur, quod sic. 1. Nam consuetudo eligendi iudicatur insufficientis, quia non fuit in iudicio contradictorio probata, ut habetur c. *Abbate*, 25. de *V. S.* Deinde, cum quidam allegasset consuetudinem ut habetur *L. Cum de consuetud. 34. ff. de legib.* responsum est, *inspicendum esse, an in contradictorio iudicio firmata sit?* 2. in *L. cum de consuetudine, ff. de legib.* dicitur, *in consuetudine primò explorandum esse, an fuerit in iudicio firmata*; ergo consuetudo vim legis non obtinet, nisi judicialiter approbata.

Sed notandum, aliud esse, quod consuetudo debeat habere *iudicialem* approbationem, ut vim legis obtineat; aliud, quod exigit aliquam approbationem *legalem*; aliud denique, *quod non sit iure, vel in iudicio reprobata.* Concedo igitur, quod debeat habere approbationem legalem, hoc est, conditiones à Jure requisitas, ut pariat effectus juris, cujusmodi sunt, esse rationabilem, esse legitime præscriptam, &c. concedo etiam requiri, quod talis consuetudo non sit iure reprobata; sic enim foret corruptela, quæ inepta est, ut inducat jus, aut sit loco legis ex *num. 1642.* sed nego exigi, quod in iudicio sit approbata. Nam ea, quæ allata sunt in contrarium, intentum non evincunt.

Ad c. *Abbate* in *n. 1673.* Resp. ea verba non esse Pontificis, sed partis adversæ, quæ, cum altera consuetudinem allegasset, illam negavit, & simul addidit, eam non esse in iudicio hætenus sufficienter probatam, quod necessarium erat, ut vi consuetudinis se tueretur; ad hoc enim requirebatur, quod illam probaret; asserenti enim aliquid *consuetum* (ubi consuetudinis existentia non patet) incumbit probatio.

Ad id, quod dicitur in *L. cum de consuetudine*, Resp. aliud non probati, quam magnam utilitatem, ut, cum ab uno litigantium adversus alterum allegatur consuetudo, inspicatur, num in iudicio firmata sit? tum, quia si hoc habeat, allegantem relevat ab onere illam probandi; tum quia iudicibus præstat vim, in re jam